

De handel en wandel van kaaskoppen

Auteur(s):

Jonkhoff, Wouter
Redacteur ESB

Verschenen in:

ESB, 88e jaargang, nr. 4412, pagina D32, 4 september 2003

Rubriek:**Trefwoord(en):**

Alvorens de balans te kunnen opmaken van dit dossier, is het goed in een notendop de voornaamste overwegingen van de auteurs weer te geven. Het dossier kent drie delen. In het eerste deel wordt een beeld gegeven van Nederland als transactieland. Gorissen geeft aan hoezeer de Nederlandse economie open is en hoeveel Nederland handelt met Europa. Den Butter en Visser duiden de welvaartswinst die met verlaging van transactiekosten bereikt kan worden. Brakman en Garretsen stellen hier tegenover dat transactiekosten ook inkom(st) en vormen. Van Dalen en Van Vuuren stellen vervolgens vast dat de transactiesector in ons land groot is: zo'n 29 procent van de werkgelegenheid.

De discussie over transactiekosten en broodwinning komt terug in het tweede deel van het dossier. Dit gaat over de invloed van twee majeure maatschappelijke trends, informatisering en globalisering, op transactiekosten. Schinkel en Van Damme verschillen in de vraag of de trends ons brood of onze dood gaan betekenen. De laatste stelt vast dat door de informatisering meer de markt en minder de intermediair de handel gaat bestieren. En die intermediair, dat zijn wij Nederlanders. Daar gaat onze functie als tussenpersoon! Bovendien, zo stelt Van Damme, vertonen de markten die het overnemen 'winner takes all'-verschijnselen. De VS en niet Nederland zullen de ultieme plek voor handel worden.

Schinkel stelt hier een veel zonniger beeld tegenover van Nederlanders als creatieve geesten die altijd wel weer een gat in de markt vinden en het vervolgens dichtend om daarop flink te verdienen, in de beste traditie van Schumpeter, Willem Barentsz, Ahold en meer van zulke avonturiers.

De voorkeur voor één gemeenschappelijke marktplaats om een optimaal aantal vragers en aanbieders te verenigen, ligt mede ten grondslag aan de Europese integratie. Steenge en Hospers waarschuwen voor een te grote rol van de nationale overheid bij het oplossen van de informele problemen die opduiken als formele handelsbarrières worden geslecht. Transactiekosten verlagen is maatwerk, dat beter op een lager beleids-niveau kan worden vormgegeven wegens asymmetrische informatie.

Het derde deel van het dossier handelt over de vraag wat er beleidsmatig nu met deze inzichten kan en zou moeten worden gedaan. Opvallend is dan dat diverse standaardiseringinitiatieven niet van de grond komen. En de befaamde Nederlandse distributiefunctie blijkt eigenlijk weinig meer te zijn dan het verlagen van buitenlandse transactiekosten door goedkoop vervoer aan te bieden, terwijl u en ik voor de negatieve externe effecten opdraaien. De Grip stelt vast dat handelskennis met name praktijkkennis is, en dat ons land er in dat opzicht gemiddeld voorstaat. Wat meer inspanning zou dus best mogen. De Beer, tot slot, constateert dat het integreren van markten en het openen van nieuwe markten ook cultuurproblemen inhoudt. Gaan we die overwinnen? Wordt een oosterse hoofdbuiging de nationale zenuwtrek?

Nederlanders zijn er - gelukkig - opportunistisch genoeg voor. Indien we als intermediairs onze functie verliezen, terwijl er nieuwe gaten in de markt liggen, kunnen we maar beter flexibel zijn. Als de technologische ontwikkeling ervoor zorgt dat een broodwinning overbodig wordt, volgt de markt vroeg of laat. Producten maken die aan het begin van hun levenscyclus staan zou daarom het uitgangspunt moeten zijn. Dat kan alleen met minimale transactiekosten. Daar moeten ondernemers vervolgens vlot op inspelen.

In dat licht kan men zich afvragen of belasting ook niet een vorm van transactiekosten is. Het is duidelijk dat belastingen een rem vormen op het aantal rendabele transacties. Nu het motregent in de Nederlandse economie, zodat het kabinet zweet op de vormgeving van de belastingen, biedt dit dossier een gebruiksaanwijzing. Verhoog belastingen waar dit niet veel transacties kost. Wie wil dat consumenten de felbegeerde economische impuls gaan geven met hun koopgedrag, moet afzien van lastenverzwaringen.

Dat wil niet zeggen dat de overheid geen inkomsten meer mag hebben. Zo is een gebruikersbijdrage voor infrastructuur onvermijdelijk. Wij doenschuivers moeten af van de illusie dat infrastructuur zichzelf altijd terugverdient. Met het hoogwaardiger worden van producten vergt hun vervoer meer investeringen, die meer externe effecten met zich meebrengen. Daar verdienen we bar weinig op. Tijd voor tit for tat via tol en voor Europese coördinatie.

Nederland wordt een steeds opener economie. Daarmee worden we steeds afhankelijker van het buitenland voor onze welvaart. Dat hetgeen Duitsers 'Strukturwandel' noemen kan, bewijzen diverse EU-regio's die na ingrijpende sanering de laatste jaren sneller groeien dan het landelijk gemiddelde. Voorbeelden zijn Twente, de textielmoloeh van weleer, en Zuid-Limburg met de steenkoolmijnen.

Budgettaire kortetermijnpaniek moet een dergelijk continu proces van opfrissing van de Nederlandse sectorale structuur niet in de weg

staan.

Dossier: Handel en transactiekosten

M. Scheltema: [Handelskapitaal](#)

I. Gorissen: [Openheid, overschot en distributie](#)

F.A.G. den Butter en H. Visser: [Handel brengt welvaart](#)

H.P. van Dalen en A.P. van Vuuren: [Hoe groot is de transactiesector?](#)

M.P. Schinkel: [Handelsgeest redt Hollands hachje](#)

E.E.C. van Damme: [Intermediair: mens of markt?](#)

R.H.J. Mosch en I. Verhoeven: [Meer wereld, meer vertrouwen?](#)

A.E. Steenge en G.J. Hospers: [Grenzen aan transactiekostenverlaging](#)

E. Heijting en W. Biegstraaten: [De rol van de overheid](#)

O. Douma: [Standaard uit de kinderschoenen?](#)

S.P.I. Kappelhof: [Oud geld in nieuwe zakken](#)

W.J.J. Manshanden en B. Kuipers: [Staat zonder transport ook het buitenland stil?](#)

A. de Grip: [Postinitieel onderwijs essentieel](#)

P.T. de Beer: [Laat een Arabier niet de onderkant van uw schoenen zien!](#)

W. Jonkhoff: [De handel](#)